

תוכן העניינים

מבוא	
מעגל השנה	1
שיר: שנים עשר ירחים/ נעמי שמר	2
לוח השנה העברי	3
התנועה היומית והתנועה השנתית של כדור הארץ	6
שינויים בירח במשך החודש	9
ראש השנה	11
סעודת ראש השנה	22
פרטיסי ברכה לראש השנה	23
למה תוקעים בשופר של אייל?	24
התקיעה בשופר במסורת של מדינת ישראל	25
שיר: בראש השנה/ נעמי שמר	28
עשרת ימי תשובה	29
יום הכיפורים	33
מתפילות יום הכיפורים	45
שיר: התפייסות/ שלומית כהן- אסיף	46
חג הסוכות	47
סוכות במשנה	58
הישיבה בסוכה	59
שיר: שלומית בונה סוכת שלום/ נעמי שמר	60
שמחת תורה	61
שמיני עצרת - שמחת תורה	67
חידון חגים	68
י"א בחשוון - יום פטירתה של רחל אימנו	73
האבות והאימהות	81
ברחל בתך הקטנה	82
רחל מתפללת על בניה	84

יום הזיכרון ליצחק רבין	85
מהלך חייו של יצחק רבין	94
כ"ט בנובמבר	95
חג החנוכה	103
ספר המכפים	113
שיר: הבה נרימה/ לוי קיפניס	114
שיר: ימי החנוכה/ אברהם אברונין	114
ט"ו בשבט - ראש השנה לאילנות	115
הנטיעות במקורות	123
שיר: לחיות בטבע/ מאירה מעדיה	124
האות ע' במילים מעולם הצומח	127
יום המשפחה	129
איך נחגוג את יום המשפחה?	135
הנרייטה סאלד - "האמא של עליית הנוער"	138
חג הפורים	143
"כאשר אבדתי אבדתי"	153
מצוות ומנהגים בפורים	154
"שושנת יעקב"	155
שיר: חג פורים/ לוי קיפניס	156
שיר: ששון ויקר/ מן המגילה	156
חג הפסח	157
תשבץ חג הפסח	168
"הא לחמא עניא"	170
השולחן בסדר פסח	172
ספירת העומר	173
האיסורים בספירת העומר	179
ספירת העומר בתורה	180
יום הזיכרון לשואה ולגבורה	181
יאנוש קורצ'ק - האב של היתומים	188
שיר: דרכו האחרונה/ אנדה עמיר	190
אנדה עמיר	191

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל	193
הנצחה	198
שיר: אחי הצעיר יהודה/ אהוד מנור	199
יום העצמאות	201
שישים שנה למדינת ישראל	211
ל"ג בעומר	219
שיר: ואמרתם פה לחי/ עממי	224
ירושלים של זהב/ על פי תלמוד בבלי	227
שיר: אמר רבי עקיבא/ עממי	228
שיר: רבי עקיבא/ דליה רביקוביץ	229
יום ירושלים	233
שערי ירושלים	241
מפת ירושלים העתיקה	242
שמות העיר ירושלים	247
שיר: ירושלים של זהב/ נעמי שמר	248
חג השבועות	251
חג הביפורים בְּעֶבֶר	259
חג מתן תורה	260
מגילת רות	261
תשבץ מגילת רות	265
נעמי שמר	267
ימי בין המצרים (י"ז בתמוז עד ט' באב)	277
מנהגי האבל	280
תשעה באב	285
ט"ו באב - חג האהבה	293
ט"ו באב ויום הפיפורים	303
שיר: תלבשי לבן/ נעמי שמר	304
אלול - חודש הסליחות והרחמים	305
ימי רחמים וסליחות	309
שיר: חגי ישראל/ דודו ברק	310

מבוא

הספר "להצליח בעברית – חגים ומועדים" עוסק בהכרת החגים, המועדים וימי הזיכרון בהיסטוריה של עם ישראל. חגי ישראל ומועדיו הם חלק חשוב מן הקניינים הלאומיים, הרוחניים והתרבותיים של עמנו והם מהווים ציוני דרך בתולדות עמנו מראשיתו ועד ימינו.

מטרתו של הספר היא הנחלת ערכים אלה לדור הצעיר, הזקוק לידע על שורשיו הלאומיים והתרבותיים לשם חיזוק הזהות היהודית והקשר שלו עם העם היהודי. אין ספק שהדבר יגביר את החוסן האישי והרגשי של הדור הצעיר בעולם המתרחק ממסורת ומערכים ואף חשוף לסכנת ההתבוללות.

ספר זה בא לספק את הכלים לשיבה אל המקורות, להבנת משמעותם של החגים עם ההשלכות האישיות על התלמיד, הן כיהודי והן כישראלי החי בארץ הזאת - על הדבש והעוקץ שבה. במרוצת הזמן פקדו את עמנו ואת מדינתנו אירועים שונים, חלקם כבדי משקל, שבעקבותיהם התווספו ימי זיכרון וחג חדשים, כגון:

יום השואה, יום הזיכרון לחללי צה"ל, חג העצמאות וכן ימים מיוחדים כיום הזיכרון לרצח יצחק רבין ויום המשפחה.

לא רק הכרת החגים והמועדים על היבטיהם השונים, אלא גם הכרת הלוח העברי חשובה במיוחד היום, לאור העובדה שהלוח הלועזי על כל המשתמע ממנו (למשל החגיגות לרגל השנה האזרחית החדשה) הוא השולט בסדר היום שלנו ובתוכניותינו לטווח הקצר והארוך.

הספר עוסק בעבר ובמסורת היהודית, תוך התייחסות גם אל ההווה והמתהווה בארץ. על ידי השילוב הזה של עבר והווה עם מבט לעתיד יובטחו הרצף וההמשכיות של הקיום הלאומי, תישמר האחדות וההרמוניה בחיי העם, שהפרט הוא חלק בלתי נפרד ממנו ומשפיע עליו. כך תתחזק תחושת השייכות לעם ולמורשת.

הבנת תוכניהם של החגים והמועדים והערכים הספוגים בהם תעזור לדור הצעיר להבין ולהפנים ערכים חשובים כמו דמוקרטיה, חופש, אהבת האדם, אהבת המולדת ועוד, ותביא ליצירת חיים בריאים ושורשיים בארץ. במיוחד הלימוד על חגים הקשורים בחקלאות עשוי לחזק את הקשר העמוק לארץ גם מן ההיבט הזה, למשל החגים: סוכות, שבועות וט"ו בשבט.

העיסוק בחגים ובמועדים ובסמלים הקשורים בהם נועד גם

לעודד חשיבה והפקת לקחים, כך למשל ההתייחסות של המורה
והתלמיד לגורמים שהביאו לחורבן בית המקדש, שלזכרו אנחנו
צמים ומתפללים בתשעה באב.

לספר מטרה נוספת: באמצעות מגוון התרגילים והעבודות
היצירתיות המצויות בו ניתן גם להקנות מילים ומושגים בשפה
ולחזק את השליטה בה בקרב התלמידים.

להעשרת חווית הלימוד, משולבים בספר גם פסוקים מן המקורות
ושירים הקשורים בחג זה או אחר. כמו כן הספר מלווה באיורים
ובתמונות, הממחישים את אוירת החג וייחודו, ויכולים לשמש
גם כמדרש תמונה ללימוד אקטיבי של התלמיד.

הספר מיועד ללימוד התרבות ומורשת ישראל בבתי הספר
ובאוניברסיטאות. אני מקווה שהוא יצליח לקרב את הלומדים
לשורשיו התרבותיים של עמנו גם באמצעות הפעילויות המגוונות
שבו.

לסיום, ברצוני להודות לבתי, אירית טויטו, ולד"ר דן טויטו שסייעו
לי בכתיבת הספר, בעריכתו ובהוצאתו לאור.

בהצלחה!

מאירה מעדיה

תש"ע